

Nr 15.

Ankom till riksdagens kansli den 6 mars 1940 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen beträffande jordbruksdepartementet gjorda framställningar om anslag till kapitalinvesteringar jämte i ämnet väckta motioner.

(1:a avd.)

Till jordbruksutskottet ha hänvisats de i statsverkspropositionen gjorda framställningar om anslag till kapitalinvesteringar, som röra jordbruksärenden.

Utskottet får härigenom avgiva utlåtande med anledning av berörda i statsverkspropositionen framställda förslag.

Beträffande utredningen i dessa ärenden får utskottet hänvisa till motsvarande punkter i statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för den 4 januari 1940 (Kapitalbudgeten: bil. 8).

I samband härmed har utskottet till behandling förehäft i ämnet väckta motioner.

Statens allmänna fastighetsfond.

1:o) **Anordnande av avloppsledning vid veterinärhögskolan.** Under punkt 1 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till Anordnande av avloppsledning vid veterinärhögskolan för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 40,000 kronor.

Med *Kungl. Maj:ts förslag* avses anslagsanvisning för anordnande av en ny huvudavloppsledning för spillvatten från veterinärhögskolan till den vid skogshögskolan befintliga huvudavloppsledningen, som förbi riksmuseet är framdragen till Stora Värtan. Företaget beräknas bliva utfört i samband med planerad ombyggnad av Norrtäljevägen i dess sträckning utmed veterinärhögskolans och skogshögskolans områden.

Å driftbudgeten har Kungl. Maj:t föreslagit, att till avskrivning å förevarande kapitalinvestering må anvisas 10,000 kronor.

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts framställning och hemställer sålunda,

Utskottet.

att riksdagen må till *Anordnande av avloppsledning vid veterinärhögskolan* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 40,000 kronor.

Statens utlåningsfonder.

2:o) **Lånefonden för inköp av ädla avelsston.** Under punkt 2 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till Lånefonden för inköp av ädla avelsston för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 50,000 kronor.

Fonden inrättades enligt beslut av 1913 års riksdag. Bestämmelser angående villkoren för lån ur fonden äro meddelade i kungörelsen den 4 juli 1913 (nr 226) med däri genom kungörelserna nr 366/1917, 116/1920 och 630/1937 gjorda ändringar. Högsta årliga utlåningsbeloppet från fonden utgör för närvarande 200,000 kronor.

Kungl. Maj:t har från och med 1930 beviljat lån från fonden till följande belopp:

År	Lånebelopp
1930	kronor 89,095
1931	» 153,500
1932	» 104,740
1933	» 115,200
1934	» 123,950
1935	» 133,400
1936	» 141,400
1937	» 140,500
1938	» 141,600
1939 (t. o. m. 1 sept.)	» 168,500.

Å driftbudgeten föreslås anvisning av 50,000 kronor till avskrivning av förevarande kapitalinvestering.

Utskottet.

Tillstyrkande bifall till förevarande framställning hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Lånefonden för inköp av ädla avelsston* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 50,000 kronor.

3:o) **Lånefonden för inköp av avelshingstar av ardenerrras.** Under punkt 3 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att Kungl. Maj:t må under budgetåret 1940/41 från lånefonden för inköp av avelshingstar av ardenerrras bevilja lån intill ett belopp av 200,000 kronor.

Gällande bestämmelser för lån från ifrågavarande fond återfinnas i kungörelsen den 12 juni 1931 (nr 217), ändrad genom kungörelsen nr 631/1937.

De utlåningsbelopp från fonden, vilka bestämts för de budgetår, under vilka fonden ägt bestånd, ävensom storleken av de anslag, vilka för samma budgetår anvisats för kapitalökning å fonden, framgå av följande sammanställning:

	Högsta med- givna utlå- ningsbelopp kronor	För kapital- bildning an- visat anslag kronor
1931/32.....	200,000	200,000
1932/33.....	190,000	150,000
1933/34.....	160,000	100,000
1934/35.....	160,000	85,000
1935/36.....	175,000	65,000
1936/37.....	175,000	—
1937/38.....	175,000	16,000
1938/39.....	275,000	100 000
1939/40.....	275,000	75,000.

Departementschefen har med hänsyn till rådande statsfinansiella situation ansett, att utlåningsbeloppet från fonden för nästa budgetår borde begränsas till 200,000 kronor. En utlåning av denna storlek syntes ej föranleda, att nytt kapital behövde tillföras fonden.

Utskottet, som biträder framställningen, hemställer,

Utskottet.

att riksdagen må medgiva, att Kungl. Maj:t må under budgetåret 1940/41 från lånefonden för inköp av avelshingstar av ardenneras bevilja lån intill ett belopp av 200,000 kronor.

4:o) **Lånefonden för inköp av avelsston av nordsvensk ras.** Under punkt 4 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till Lånefonden för inköp av avelsston av nordsvensk ras för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 95,000 kronor.

Bestämmelser för erhållande och tillgodonjutande av lån ur fonden ha meddelats i kungörelsen den 17 juni 1938 (nr 440), ändrad genom kungörelsen nr 179/1939.

Efter en redogörelse för framställning i ämnet från lantbruksstyrelsen och statskontorets däröver avgivna utlåtande har *departementschefen* anfört följande:

»Såsom framgår av den av 1939 års urtima riksdag godkända besparingspropositionen, nr 79, har ifrågasatts, att ett belopp av 50,000 kronor av de för beviljande av nya lån tillgängliga anslagsmedlen icke skall tagas i anspråk. Med hänsyn till behovet av medelsanvisning för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår torde emellertid nyssnämnda belopp bära kvarstå å anslaget för att disponeras för låneverksamheten. På grund härav torde anslaget för nästa budgetår kunna bestämmas till ett 50,000 kronor lägre belopp än det av statskontoret beräknade anslagsbehovet eller till 95,000 kronor.»

Å driftbudgeten har Kungl. Maj:t föreslagit, att till avskrivning av förevarande kapitalinvestering måtte anvisas 95,000 kronor.

Utskottet. Utskottet tillstyrker förevarande framställning och hemställer sålunda,

att riksdagen må till *Lånefonden för inköp av avelsston av nordsvensk ras* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 95,000 kronor.

5:o) **Statens kaninavelslånefond.** Under punkt 5 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till Statens kaninavelslånefond för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 5,000 kronor.

Vid 1938 års riksdag beslöts inrättande av statens kaninavelslånefond. I överensstämmelse med riksdagens beslut har Kungl. Maj:t i brev den 30 juni 1938 meddelat närmare bestämmelser rörande ifrågavarande lånerörelse (se kapitalbudgeten 1939: bil. 7, sid. 12).

Såsom kapitaltillskott till fonden anvisades för budgetåret 1938/39 ett reservationsanslag av 10,000 kronor. För innevarande budgetår har icke anvisats något anslag till fonden.

Å driftbudgeten föreslås att till avskrivning av förevarande kapitalinvestering måtte anvisas 5,000 kronor.

Utskottet. Då förevarande framställning icke föranlett någon utskottets erinran, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens kaninavelslånefond* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 5,000 kronor.

6:o) **Statens slakterilånefond.** Under punkt 6 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till Statens slakterilånefond för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

Vid 1933 års riksdag beslöts inrättande av statens slakterilånefond och anvisades för budgetåret 1933/34 såsom kapital till fonden ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor. 1937 års riksdag har såsom kapitalökning till fonden för budgetåret 1937/38 anvisat ett reservationsanslag av 500,000 kronor.

Gällande allmänna villkor och bestämmelser för lån från statens slakterilånefond äro meddelade i kungörelsen den 26 juni 1933 (nr 386), ändrad genom kungörelsen nr 614/1937. Enligt kungörelsen kan ekonomisk förening, som har till ändamål att driva andelsslakteri och vars flesta medlemmar äro jordbrukare, under vissa villkor erhålla lån för anläggande, inrät-

tande eller inköp av slakteri med tillhörande inredning och utrustning, för ombyggnad av slakteri eller för vidtagande i slakteri av tekniska förbättringar med avseende å inredning och utrustning.

Efter redogörelse för framställningar och yttranden från lantbruksstyrelsen, statens jordbruksnämnd, statens lagerhus- och fryshusstyrelse samt svenska ägghandelsförbundet har *departementschefen* anfört följande i ärendet:

»Nuvarande tillgång inom landet på fryshusutrymmen torde redan med hänsyn tagen endast till normala produktions- och avsättningsförhållanden vara knapp. Erfarenheterna från världskriget giva vid handen, att behovet av fryshusutrymmen kommer att ökas, därest nu pågående krig blir av längre varaktighet. Under förhandenvarande läge synes det därför vara i hög grad påkallat att genomföra ifrågavarande förslag att trygga behovet inom landet av fryshusutrymmen i de större produktionsområdena. Då tillgången inom landet på lämpligt isoleringsmaterial för fryshusbyggnader kan befaras komma att bli knapp, är det angeläget att anstalter snarast möjligt träffas för anskaffande av nya utrymmen. Jag kan alltså, i likhet med statens jordbruksnämnd, statens lagerhus- och fryshusstyrelse samt lantbruksstyrelsen, i princip ansluta mig till jordbruksnämndens utredningsdelegations förslag.

Beträffande de åtgärder, som i förevarande syfte böra vidtagas, har delegationen ansett, att fem smärre fryshus, vartdera om cirka 400 kvadratmeter, skola uppföras i omedelbar anslutning till mejeri-, äggpackeri- och slakterianläggningar i de mera betydande produktionsområdena. Vidare har delegationen föreslagit, att lån för uppförande av fryshusen skola erhållas från statens mejerilånefond, statens fjäderfållånefond och statens slakterilånefond, samt att det organ, som handhar regleringen av jordbrukets saluprodukter, bemyndigas att träffa avtal om förhyrande av ifrågavarande fryshusutrymmen.

Lagringslokalerna torde vanligen bli använda för lagring av mera än en av ifrågavarande animaliska produkter. Med hänsyn härtill och då det måste anses olämpligt att hålla medel för här ifrågasatt behov i beredskap på tre olika fonder, finner jag, såsom lantbruksstyrelsen alternativt föreslagit, lämpligheten tala för att behövliga medel anvisas till en av förevarande fonder, nämligen statens slakterilånefond. För att möjliggöra den utvidgning av låneverksamheten, som sålunda synes böra genomföras, torde erfordras ett belopp av 1,500,000 kronor. Såsom förut nämnts anvisades för budgetåret 1937/38 ett reservationsanslag av 500,000 kronor till statens slakterilånefond. De för beviljande av nya lån disponibla kapitaltillgångarna och anslagsmedlen uppgå enligt vad jag inhämtat för närvarande till (300,000 + 500,000 =) 800,000 kronor. Såsom framgår av den av 1939 års urtima riksdag godkända besparingspropositionen, nr 79, har ifrågasatts, att de senast till fonden anslagna medlen, 500,000 kronor, icke skola tagas i anspråk. Med hänsyn till nyssnämnda utvidgning av låneverksamheten torde emellertid berörda medel böra kvarstå å anslaget. Det erforderliga kapital-

tillskottet till slakterilånefonden bör till följd härav kunna begränsas till 1,000,000 kronor.

Ett bifall till vad jag nu förordat torde förutsätta sådan ändring i villkoren rörande lån från statens slakterilånefond (kungörelsen nr 386/1933), att lån från fonden hädanefter även må utlämnas för anläggande av frys- eller kylhus för i det föregående angivet syfte. Sedan riksdagen fattat beslut i anslagsfrågan, torde jag få ånyo underställa detta spörsmål Kungl. Maj:ts prövning.

I likhet med jordbruksnämnden samt lagerhus- och fryshusstyrelsen anser jag, att försök med lagring av jordbruksprodukter i kyl- eller frysrum icke äro behövliga.»

Utskottet. Utskottet finner icke anledning till erinran mot förevarande framställning, varför utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Statens slakterilånefond* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 1,000,000 kronor.

7:o) **Statens kalkbrukslånefond.** Under punkt 7 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till Statens kalkbrukslånefond för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 200,000 kronor.

Bestämmelser för lån ur ifrågavarande fond äro meddelade i kungörelsen den 14 oktober 1932 (nr 272), däri ändring vidtagits genom kungörelserna nr 410/1934 och 609/1937. Såsom kapital för fonden har anvisats för budgetåret 1932/33 ett reservationsanslag av 400,000 kronor och för budgetåret 1936/37 ett reservationsanslag av 200,000 kronor. Den 30 juni 1939 har Kungl. Maj:t medgivit, att det för budgetåret 1936/37 anvisade anslaget får användas även under budgetåret 1939/40.

Föreningen Bergsbyns kalkbruk u. p. a. inom Skellefteå socken av Västerbottens län har i skrivelse den 18 februari 1939 anhållit om avskrivning av återstående del, 9,722: 21 kronor, av ett föreningen år 1925 beviljat låneunderstöd å 25,000 kronor, löpande med 5 procent årlig ränta och en amorteringstid av högst 20 år, eller — därest avskrivning ej kunde medgivas — om befrielse för framtiden från erläggande av ränta å lånet. Med anledning härav har *departementschefen* anfört följande:

»Beträffande framställningen om eftergift i fråga om återbetalningen av det föreningen Bergsbyns kalkbruk u. p. a. tilldelade låneunderstödet kan jag i likhet med de hörda myndigheterna icke tillstyrka avskrivning av någon del av resterande skuldbelopp. Jag anser mig emellertid kunna förorda, att räntan å ifrågavarande låneunderstöd för tiden från och med den 1 juli 1940 bestämmes till samma procenttal som räntan å lån från kalkbrukslånefonden. Därest riksdagen ej har något att erinra häremot, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att i sinom tid meddela erforderliga bestämmelser.»

Utskottet har icke någon erinran att framställa mot vad departementschefen förordat i fråga om räntelindring för föreningen Bergsbyns kalkbruk u. p. a. Då vidare anslagsäskandet för kapitalinvestering i kalkbrukslånefonden biträdades av utskottet, hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må till *Statens kalkbrukslånefond* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 200,000 kronor.

8:o) **Jordbrukets maskinlånefond.** Under punkt 8 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till Jordbrukets maskinlånefond för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft två inom riksdagen väckta, till utskottet hänvisade likalydande motioner, nämligen I: 116 av herr *Andersson, Emil*, och herr *Bodin, Karl*, samt II: 89 av herr *Staxäng m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta dels att anslaget till Jordbrukets maskinlånefond för budgetåret 1940/41 upptages till 2,500,000 kronor, dels att erforderlig ändring av gällande författning för ifrågavarande lånefond vidtages för tillgodoseende av de synpunkter, som i motionerna anförts.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för motionerna, hänvisas till dessa.

Vid 1938 års riksdag beslöts inrättande av jordbrukets maskinlånefond, varifrån lån må tilldelas hushållningssällskap för utlämnande till enskild person eller sammanslutning av lån för anskaffande av jordbruksmaskin, som avses skola användas gemensamt av flera jordbrukare.

De närmare bestämmelser, vilka reglera utlåningen från fonden, återfinnas i kungörelsen den 17 juni 1938 (nr 401) angående lån från jordbrukets maskinlånefond. Såsom kapital för fonden har för budgetåren 1938/39 och 1939/40 anvisats reservationsanslag av respektive 1,000,000 och 1,200,000 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1939, varöver statskontoret den 30 september 1939 avgivit infortrat utlåtande, har *lantbruksstyrelsen* hemställt om anvisande för nästa budgetår av ett kapitalökningsanslag till fonden av 2,500,000 kronor.

Södermanlands läns hushållningssällskap har i en av lantbruksstyrelsen med utlåtande den 30 september 1939 överlämnad skrivelse hemställt, att lån ur ifrågavarande fond måtte få utlämnas jämväl till anskaffande av tvättmaskiner för gemensam användning inom jordbrukarhemmen.

Departementschefen har i ärendet anfört följande:

»Ifrågavarande fond bör, om den skall kunna fylla sitt ändamål, tillföras ytterligare medel. Ehuru det givetvis stöter på svårigheter att, innan någon större erfarenhet vunnits rörande förevarande låneverksamhet, göra några

tillförlitliga beräkningar angående medelsbehovet, anser jag mig dock icke kunna tillstyrka, att kapitalökningsanslaget till fonden för nästa budgetår bestämmes till lägre belopp än 2,000,000 kronor.

Vad angår den av Södermanlands läns hushållningssällskap gjorda framställningen synes det mig önskvärt, att ifrågavarande fond får anlitas jämväl för anskaffande av tvättmaskiner för gemensam användning å landsbygden. De ändringar i nu gällande lånebestämmelser, vilka kunna befinnas erforderliga vid ett bifall härtil, torde få viddas av Kungl. Maj:t.»

Å driftbudgeten har föreslagits, att för avskrivning å förevarande kapitalökning måtte anvisas 400,000 kronor.

Motionärerna påyrka *dels* att fonden tillföres en kapitalökning av 2,500,000 kronor och *dels* att från fonden må utlämnas lån även för anskaffande av mjölkningsmaskiner samt hissanordningar och fläktar för transport av sädeskärvar och hö, varjämte ifrågasättes att långivning för inköp av tröskverk bör något minskas till förmån för inköp av nyssnämnda maskinutrustning.

Utskottet.

Utskottet vill erinra om att ifrågavarande fond inrättats för tillgodoseende av behovet hos mindre jordbrukare av lånemedel för anskaffning av jordbruksmaskiner, avsedda att användas gemensamt för flera jordbrukare. Då utskottet icke funnit tillräckliga skäl att utvidga lånerörelsen till att gälla även maskinella anordningar för jordbruksdrift, vilka icke kunna komma till gemensam användning, som nyss sagts, anser sig följaktligen utskottet icke kunna biträda vad motionärerna föreslagit i sådant syfte.

Vad åter angår departementschefens förslag att tvättmaskiner för gemensamt bruk skulle likställas med jordbruksmaskiner i lånehanseende, finner jämväl utskottet detta önskvärt, vadan härför erforderlig ändring i lånebestämmelserna tillstyrkes.

Med hänsyn till det anförda och nödvändigheten av att i nuvarande statsfinansiella situation iakttaga återhållsamhet vid anslagsanvisning kan utskottet i olikhet mot motionärerna icke tillstyrka större kapitalökning till fonden än som departementschefen föreslagit.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts framställning samt avslag å de likalydande motionerna I: 116 och II: 89, till *Jordbrukets maskinlånefond* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 2,000,000 kronor.

9:o) **Spannmålslagerhusfonden.** Under punkt 9 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till Spannmålslagerhusfonden för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 750,000 kronor.

Gällande allmänna villkor och bestämmelser för lån från spannmålslagerhusfonden äro meddelade i kungörelsen den 12 september 1930 (nr 342) med däri genom kungörelserna nr 364/1932, 263/1933 och 612/1937 gjorda ändringar.

Å driftbudgeten har föreslagits anvisning av 108,800 kronor för avskrivning å förevarande kapitalinvestering.

Utskottet biträder förevarande framställning och hemställer förty,

Utskottet.

att riksdagen må till *Spannmålslagerhusfonden* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 750,000 kronor.

10:o) **Statens sekundärlånefond för jordbrukare.** Under punkt 10 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till Statens sekundärlånefond för jordbrukare för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 5,000,000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft två inom riksdagen väckta, till jordbruksutskottet hänvisade motioner, nämligen I: 32 av herr *Bengtsson m. fl.* samt II: 67 av herr *Pettersson i Dahl m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen vid behandlingen av frågan om anslag till statens sekundärlånefond för jordbrukare för budgetåret 1940/41 måtte utöver de i statsverkspropositionen förordade ändringarna i den för fonden gällande kungörelsen jämväl i syfte, som angivits i motionerna, besluta om ändring i 1 § av sagda kungörelse i överensstämmelse med av lånenämnden framlagt förslag.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för motionerna, hänvisas till dessa.

Bestämmelser rörande utlåningen från fonden ha meddelats i kungörelsen den 7 juni 1935 (nr 276), vari ändring vidtagits genom kungörelsen nr 391/1938. Såsom kapital för fonden har för varldera av budgetåren 1935/36 och 1936/37 anvisats ett reservationsanslag av 20,000,000 kronor. Den 30 juni 1939 har Kungl. Maj:t medgivit, att av det för budgetåret 1936/37 anvisade reservationsanslaget ett belopp av 5,000,000 kronor får användas även under budgetåret 1939/40.

Efter redogörelse för framställningar från lånenämnden för sekundär jordbrukskredit samt yttranden däröver av fullmäktige i riksgäldskontoret och statskontoret har *departementschefen* anfört följande:

»I likhet med lånenämnden anser jag, att låneverksamheten bör upprätthållas även under nästkommande budgetår. Det äskade anslagsbeloppet synes dock under nuvarande förhållanden böra begränsas till 5,000,000 kronor. Vad angår de av nämnden föreslagna ändringarna i gällande lånekungörelse kan jag biträda förslagen om borttagande av kravet på s. k. nyckelombud och om ändring av tiden för avgivande av redovisning för räntor och amorteringar. Beträffande förslaget om medgivande av lån mot in-

teckningssäkerhet i sämjedelad fastighet torde jag få erinra, att nämnden tidigare i skrivelse den 31 augusti 1937 gjort framställning om enahanda ändring i lånekungörelsen. Framställningen föranledde då icke någon Kungl. Maj:ts åtgärd. Jag anser mig icke heller nu kunna tillstyrka den ifrågasatta ändringen på grund av de risker densamma skulle kunna medföra för att fullgod säkerhet för lån icke alltid erhålles. Därest riksdagen ej har något att erinra mot de av mig förordade ändringarna i lånekungörelsen, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att i sinom tid vidtaga erforderliga författningsändringar.»

Å driftbudgeten föreslås, att 625,000 kronor anvisas till avskrivning å förevarande kapitalinvestering.

Motionärerna förorda, utöver vad departementschefen tillstyrkt, att jämväl lånenämndens förslag om medgivande av lån mot inteckningssäkerhet i sämjedelad fastighet måtte genomföras.

Utskottet.

Beträffande det i förevarande motioner framförda förslaget om belåning genom sekundärlånefonden av jämväl sämjedelad fastighet finner utskottet goda skäl tala för att sådan långivning bör kunna medgivas efter särskild prövning i fall, då en betryggande värdering kan ske av den erbjudna säkerheten. Det synes därför utskottet önskvärt, att Kungl. Maj:t, innan övriga ifrågasatta författningsändringar vidtagas, på nytt till prövning upptager frågan om sekundärbelåning av fastigheter, som här avses.

Då utskottet vidare icke har någon erinran mot vare sig de av departementschefen tillstyrkta ändringarna i lånebestämmelserna eller det gjorda anslagsäskandet för kapitalökning av fonden, hemställer utskottet,

A) att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning, till *Statens sekundärlånefond för jordbrukare* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 5,000,000 kronor;

B) att de likalydande motionerna I: 32 och II: 67 må anses besvarade med vad utskottet anfört.

11:o) **Egnahemslånefonden.** Beträffande Kungl. Maj:ts framställning under punkt 11 kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet härigenom velat för riksdagen anmäla.

12:o) **Jordförmedlingsfonden.** Beträffande Kungl. Maj:ts framställning under punkt 12 kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet härigenom velat för riksdagen

anmäla.

13:o) **Arrendelånefonden.** Beträffande Kungl. Maj:ts framställning under punkt 13 kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet härigenom velat för riksdagen

anmäla.

14:o) **Arbetsarmåbrukslånefonden.** Beträffande Kungl. Maj:ts framställning under punkt 14 kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet härigenom velat för riksdagen

anmäla.

15:o) **Statens avdikningslånefond.** Under punkt 15 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva,

1) att under budgetåret 1940/41 må beviljas lån från statens avdikningslånefond å tillhoppa högst 2,800,000 kronor;

2) att Kungl. Maj:t må, för beredande av erforderligt rådrum åt i trångmål varande intressenter i torrlägningsföretag, efter prövning av föreliggande särskilda omständigheter, under tiden 1 juli 1940—30 juni 1941 medgiva anstånd med erläggande av annuiteter å lån från odlingslånefonden och statens avdikningslånefond.

Gällande villkor för lån från statens avdikningslånefond äro meddelade i kungörelsen den 30 juni 1939 (nr 432). Jämlikt riksdagens beslut har det högsta belopp, vartill lån ur fonden årligen fått beviljas, för budgetåren 1936/37—1939/40 uppgått till respektive 3,000,000, 2,900,000, 2,800,000 och 2,800,000 kronor.

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts framställning och hemställer sålunda,

Utskottet.

att riksdagen må medgiva,

1) att under budgetåret 1940/41 må beviljas lån från statens avdikningslånefond å tillhoppa högst 2,800,000 kronor;

2) att Kungl. Maj:t må, för beredande av erforderligt rådrum åt i trångmål varande intressenter i torrlägningsföretag, efter prövning av föreliggande särskilda omständigheter, under tiden 1 juli 1940—30 juni 1941 medgiva anstånd med erläggande av annuiteter å lån från odlingslånefonden och statens avdikningslånefond.

16:o) **Statens fiskredskapslånefond.** Under punkt 16 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till Statens fiskredskapslånefond för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 13,000 kronor.

Vid 1938 års riksdag beslöts inrättande av statens fiskredskapslånefond. Från fonden kunna i huvudsak enligt de grunder, som tidigare tillämpats vid långivning från statens fiskredskapsfond, utlämnas lån till fiskare som genom förlust av eller skada å fiskredskap råkat i nödställd belägenhet. Redogörelse för sagda grunder har lämnats i IX H. T. 1937, sid. 322.

Å driftbudgeten har föreslagits anvisning å 13,000 kronor till avskrivning av förevarande kapitalinvestering.

Utskottet.

Då utskottet tillstyrker framställningen, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens fiskredskapslånefond* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 13,000 kronor.

17:o) **Kommunskogslånefonden.** Vid 1930 års riksdag beslöts inrättande av en statens lånefond för underlättande av kommuners förvärv av skogsmark i vissa fall (kommunskogslånefonden). Bestämmelser för lån ur fonden äro meddelade i kungörelsen den 27 juni 1930 (nr 272) med däri genom kungörelsen nr 639/1937 vidtagen ändring.

Såsom kapital till fonden anvisades för budgetåren 1930/31, 1934/35 och 1936/37 reservationsanslag å respektive 200,000, 50,000 och 25,000 kronor. Den 30 juni 1939 har Kungl. Maj:t medgivit, att det för budgetåret 1936/37 anvisade anslaget får användas även under budgetåret 1939/40. Behållningen å fonden uppgick vid ingången av sistnämnda budgetår till 50,000 kronor.

I skrivelse den 5 oktober 1939 har *centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund* gjort framställning om ett kapitaltillskott till fonden för budgetåret 1940/41 av 50,000 kronor.

Med hänsyn till att ifrågavarande lånefond hittills anlitats i ytterst obetydlig utsträckning — från fonden har sålunda endast utlämnats ett lån å 25,000 kronor — har *departementschefen* icke kunnat förorda anvisandet av något kapitalökningsanslag till fonden för nästa budgetår. Han har emellertid velat anmäla ärendet för att riksdagen skulle kunna taga del av anslagsfrågans läge.

Utskottet.

Vad sålunda i ärendet förekommit har ej föranlett något utskottets uttalande, vilket utskottet härigenom velat för riksdagen

omförmäla.

18:o) **Virkesmätningslånefonden.** Sedan vid 1935 års riksdag beslut fattats om inrättande av ifrågavarande utlåningsfond, ha närmare bestämmelser rörande lånerörelsen meddelats i kungörelsen den 20 juni 1935 (nr

370), ändrad genom kungörelsen nr 617/1937. Såsom kapital till fonden har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 100,000 kronor.

Departementschefen har i ärendet anfört följande:

»Såsom framgår av den av 1939 års urtima riksdag godkända besparingspropositionen, nr 79, har ifrågasatts, att av förenämnda anslag, vilket ännu ej till någon del disponerats, ett belopp av 75,000 kronor icke skall tagas i anspråk. Då emellertid en medelstillgång av allenast 25,000 kronor sedermera ansetts otillräcklig, har Kungl. Maj:t den 30 december 1939 beslutat, att endast 50,000 kronor av ifrågavarande anslagsmedel skola besparas. Till förfogande för låneverksamheten kvarstår alltså ett belopp av 50,000 kronor. Under sådana förhållanden synes det icke vara behövt, att fonden nu tillföres nytt kapital.»

Departementschefens förestående yttrande har ej föranlett någon erinran från utskottets sida, vilket utskottet härigenom velat för riksdagen

Utskottet.

omförmäla.

Fonden för låneunderstöd.

19:o) **Ackordslån och hjälplån till jordbrukare.** Beträffande Kungl. Maj:ts framställning under punkt 19 kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet härigenom velat för riksdagen

anmäla.

20:o) **Lån till främjande av beredning och avsättning av fisk m. m.** Under punkt 20 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till Lån till främjande av beredning och avsättning av fisk m. m. för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 150,000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft två inom riksdagen väckta, till utskottet hänvisade likalydande motioner, nämligen I: 15 av herr *Nilsson, Theodor, m. fl.* samt II: 30 av herr *Johansson* i Öckerö *m. fl.*, vari hemställts dels att från anslag å kapitalbudgeten till främjande av beredning och avsättning av fisk m. m. lån till fiskareföreningar, som distribuera förnödenheter för fiskets drift, må lämnas på samma villkor som lån till föreningar, som idka beredning och försäljning av fisk, dels ock att i kapitalbudgeten för budgetåret 1940/41 må anvisas ett reservationsanslag av 175,000 kronor till främjande av beredning och avsättning av fisk m. m.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för motionerna, hänvisas till dessa.

För innevarande budgetår har under förevarande rubrik anvisats ett reservationsanslag av 150,000 kronor. Bestämmelser rörande användningen av anslaget äro meddelade i kungörelsen den 11 maj 1934 (nr 138). Enligt dessa kan för främjande av beredning, förvaring och avsättning av fisk lån av Kungl. Maj:t beviljas ekonomisk förening av fiskare med uppgift att befordra avsättningen av medlemmarnas fångster. I undantagsfall kan, om skäl därtill äro, sådant lån beviljas jämväl annan än nu nämnd förening. Å beviljat lån erlägges ränta efter 3.6 procent om året från lyftningsdagen, dock att räntefrihet kan av Kungl. Maj:t medgivas under högst 5 år. Lånet skall återbetalas på sätt Kungl. Maj:t för varje särskilt fall bestämmer, under iakttagande att längre amorteringstid än 20 år icke fastställles. Ränta och amortering inbetalas för kalenderår före årets utgång. I övrigt gälla för lånets tillgodonjutande de villkor, Kungl. Maj:t vid lånets beviljande föreskriver.

Enligt vad utskottet inhämtat har till Kungl. Maj:t från *Öckerö fiskares andelsförening u. p. a.* inkommit en den 27 mars 1939 dagtecknad framställning om ett lån å 50,000 kronor ur ifrågavarande anslag, att användas för inköp och distribution av oljor och redskap för fiskets bedrivande. Sedan yttranden över framställningen infordrats från vissa myndigheter, har densamma den 9 februari 1940 överlämnats till de av chefen för jordbruksdepartementet jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 7 juli 1939 tillkallade sakkunniga med uppgift att såsom organisationskommitté tillvarataga fiskarens gemensamma intressen, att tagas i övervägande vid fullföljandet av det de sakkunniga givna uppdraget.

Motionärerna hemställa *dels* att från anslaget må beviljas lån även till fiskareföreningar, som distribuera förnödenheter för fiskets drift, och *dels* att anslaget med hänsyn härtill för nästa budgetår höjes med 25,000 kronor till 175,000 kronor.

Utskottet.

Enligt utskottets mening är säkerligen den inköpsverksamhet, som motionärerna avse, ägnad att i avsevärd grad förbilliga driftkostnaderna för fisket, vilket givetvis är av stor betydelse för fiskets ekonomiska bedrivande. Här ifrågavarande anslag avser emellertid låneunderstöd för främjande av beredning, förvaring och avsättning av fisk, varför nämnda ändamål icke torde kunna tillgodoses genom anlitande av samma anslag. Utskottet anser sig med hänsyn härtill icke kunna biträda de föreliggande motionerna. Innan åtgärder ytterligare övervägas i det av motionärerna angivna syftet, torde den utredning av frågan böra avvaktas, som igångsatts genom den numera tillsatta organisationskommittén på området.

Under åberopande av det anförda och då utskottet icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts anslagsäskande, hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts framställning samt avslag å de likalydande motionerna I: 15 och II: 30, till *Lån till främjande av beredning och avsättning av fisk m. m.* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 150,000 kronor.

21:o) **Lån till anordnande av värmeanläggningar för vedeldning.** För detta ändamål har för budgetåret 1938/39 å kapitalbudgeten under fonden för låneunderstöd anvisats ett reservationsanslag av 150,000 kronor. Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 17 juni 1938 skall anslaget, under särskild rubrik å fonden för låneunderstöd, disponeras av statskontoret i enlighet med bestämmelserna i kungörelsen nr 433/1934 angående allmänna villkor och bestämmelser för lån från vedeldningslånefonden samt enligt föreskrifter Kungl. Maj:t för varje särskilt fall meddelar.

Ehuru med hänsyn till vad byggnadsstyrelsen anfört anvisande av nytt anslag för ifrågavarande ändamål ej torde vara erforderligt för budgetåret 1940/41, har dock *departementschefen* velat redogöra för ärendet, på det att anslagsfrågans läge må bringas till riksdagens kännedom.

Vad sålunda i ärendet förekommit har ej föranlett något utskottets uttalande, vilket utskottet härigenom velat för riksdagen

Utskottet.

omförmäla.

Fonden för förlag till statsverket.

22:o) **Åtgärder för ökad skogsproduktion i Norrland m. m.** Beträffande Kungl. Maj:ts framställning under punkt 22 kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet härigenom velat för riksdagen

anmäla.

Diverse kapitalfonder.

23:o) **Jordfonden.** Beträffande Kungl. Maj:ts framställning under punkt 23 kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet härigenom velat för riksdagen

anmäla.

24:o) **Arrendeegnahmetsfonden.** Beträffande Kungl. Maj:ts framställning under punkt 24 kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet härigenom velat för riksdagen

anmäla.

25:o) **Utökad maskinell utrustning vid statens reproduktionsanstalt.** Under punkt 25 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till Utökad maskinell utrustning vid statens reproduktionsanstalt för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 38,500 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1939, varöver statskontoret den 27 oktober 1939 avgivit infordrat utlåtande, har *lantmäteristyrelsen*, under återopande av en framställning i ämnet från direktören för statens reproduktionsanstalt, hemställt, att till utökande av den maskinella utrustningen vid anstalten med vissa maskiner och apparater måtte för budgetåret 1940/41 anvisas ett reservationsanslag av 80,000 kronor.

Departementschefen har i ärendet anfört följande:

»Med hänsyn till det nuvarande läget kan jag ej förorda, att särskilda medel för nästa budgetår anvisas till samtliga de av *lantmäteristyrelsen* föreslagna nyanskaffningarna. För att reproduktionsanstalten skall bli i stånd att på ett tillfredsställande sätt fylla de anspråk, som böra kunna ställas på densamma, torde det emellertid enligt vad jag inhämtat vara angeläget, att medel anvisas för anskaffande av 1 boktryckspress samt av 1 förminsknings- och 1 förstoringsapparat. I enlighet med vad *lantmäteristyrelsen* anfört skulle kostnaderna för dessa nyanskaffningar kunna beräknas uppgå till 38,500 kronor.»

Utskottet. Utskottet biträder förevarande framställning och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Utökad maskinell utrustning vid statens reproduktionsanstalt* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 38,500 kronor.

Stockholm den 5 mars 1940.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Tjällgren*, *Carl Eriksson*, *Granath*, *Mannerskantz*, *von Stockenström*, *Anderberg* och *Dahlström*; samt

från andra kammaren: herrar *Johansson* i Björnlunda, *Hedlund* i Häste, *Olsson* i Rödningsberg, *Andersson* i Löbbo, *Carlström*, *Karlsson* i Munkedal, *Persson* i Grytterud och *Pettersson* i Dahl.

Reservationer:

Under punkt 10 (statens sekundärlånefond för jordbrukare) av herrar Johansson i Björnlunda, Carl Eriksson, Granath, Anderberg, Hedlund i Häste, Carlström och Karlsson i Munkedal, vilka ansett, att utskottets utlåtande bort ha följande lydelse:

»Liksom departementschefen kan ej heller utskottet — med hänsyn till risken av att fullgod säkerhet icke alltid skulle kunna erhållas — biträda lånenämndens av motionärerna förordade förslag om belåning genom sekundärlånefonden av jämväl sämjedelad fastighet.

Då utskottet icke har någon erinran mot vare sig de av departementschefen tillstyrkta ändringarna i lånebestämmelserna eller det gjorda anslags-äskandet för kapitalökning av fonden, hemställer utskottet,

A) att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts framställning, till Statens sekundärlånefond för jordbrukare för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av 5,000,000 kronor;

B) att de likalydande motionerna I: 32 och II: 67 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.»

Under punkt 20 (lån till främjande av beredning och avsättning av fisk m. m.) av herr Karlsson i Munkedal, som anført:

»Enligt utskottets mening är säkerligen den inköpsverksamhet, som motionärerna avse, ägnad att i avsevärd grad förbilliga driftkostnaderna för fisket, vilket givetvis är av stor betydelse för fiskets ekonomiska bedrivande. Utskottet vill därför icke motsätta sig, att Kungl. Maj:t, därest så prövas lämpligt och kan ske utan intrång på den hittillsvarande långivningen, tager i anspråk förevarande anslag för att i särskilt trängande fall söka tillgodose det av motionärerna angivna lånebehovet. Härvid förutsätter dock utskottet, att detta icke får föregripa den utredning, som igångsatts genom den numera tillsatta organisationskommittén på området.

Med hänsyn till den statsfinansiella situationen anser sig utskottet förhindrat att tillstyrka anslag för ändamålet utöver vad som föreslagits av departementschefen.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

A) att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning, till Lån till främjande av beredning och avsättning

av fisk m. m. för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservations-*
anslag av 150,000 kronor;

B) att de likalydande motionerna I: 15 och II: 30 må anses
 besvarade med vad utskottet anförte.»